
Šerpové

Ankit Babu Adhikari
Pradeep Bashyal

Jednoho mrazivého rána asi před 70 lety, kdy se zlaté sluneční paprsky chystaly rozpustit sníh na vršku hory Kongde (6 187 m), procházeli sirdar Mingma Čiring Šerpa a jeho přátelé kolem svého domova v Thame s nákladem pohanky a obilných zrn na zádech a rychle mizeli za horou.

Jejich rodiny v Thame, vesničky na úpatí hory Kongde čítající méně než dvacet pět domácností, mžouraly do dálky a snažily se rozeznat jejich pohyb. Postavy se zmenšovaly a zmenšovaly, až se jim ztratily z dohledu.

Už se pomalu stmívalo a skupinka dorazila k ledovci v podhůří hory Nangpa La (viz str. 58). Aby se přizpůsobila extrémní nadmořské výšce a zimě, utábořila se na noc na ledovci.

Noc se vlekla a přituhovalo. Aby se Šerpové udrželi v teple, co nejvíc si utáhli tradiční tuniky z jačí vlny a obuv ze zvířecí kůže a vlny. Několik desítek let trvalo, než se prvním Šerpům dostaly do rukou pěřové bundy, lehké a teplé lezecké boty, stany z materiálu lehčího, než je plátno, a další komfortní věci. Kromě vlastní tělesné teploty a oblečení jinou formu tepla neznali. K jídlu neměli nic než tlusté chlebové placky (*čapátí*) a sušené *čatní* se solí a čili zabalené do kapesníků. Během jídla si sirdar Mingma dělal starosti spíš s počtem placek než s mrazem.

Tato noc byla první ze sedmi krušných dní, než došli do Tibetu a potom se konečně vrátili domů.

„Nevzpomínám si, co jsme v noci dělali, ale pamatuju si, že jsme na ledovci nemohli usnout,“ prozradil nám sirdar Mingma, nyní již devadesát-

ník, v rozhovoru u sebe doma v Thame v roce 2021. „Ve dnech, kdy sněžilo, bylo těžké se udržet naživu a orientovat se, protože jsme neměli mapy ani kompas. Tenkrát bývalo sněhu hodně.“

Druhý den časně ráno prošli průsmykem Nangpa La v nadmořské výšce 5 800 m a sestupovali do rozlehlého Tibetu. Tam měli v plánu nocovat v *dharmášálách*, poutnických útulcích, provizorních odpočívárnách s kamennými střechami a jen polovičními zdmi.

Několik staletí předtím, než oblast Everestu poznala horolezectví, se Šerповé živili obchodováním s Tibetem. Vyměňovali obilí za sůl a nosili ji do Khumbu a dalších níž položených oblastí v nepálských horách, kde ji měnili za ještě větší množství obilí. Sůl a obilí, co jim z výměnného obchodu zůstávaly jako zisk, je udržovaly naživu, ale málokdy se najedli dosyta.

Za to, čím se Šerповé v dnešní době proslavili – umění překonávat velehory –, vděčí s největší pravděpodobností předkům, kteří se živili jako kupci a razili si cestu přes impozantní hory do Tibetu.

Čtvrtý den po odchodu z Thame sirdar Mingma a jeho přátelé konečně dorazili do tibetského města Ganggaru v oblasti Tingri. Obilí vyměnili za tibetskou sůl v poměru 2 : 1.

Přestože vlády na obou stranách vydaly Šerpům a Tibeťanům zvláštní povolení přeshraničního obchodu, podle sirdara Mingmy nebyl nikdy spravedlivý. Za prvé, věhlas a vzácnost soli nenutily Tibeťany putovat za obchodem do Khumbu, poněvadž Šerповé vždycky klepali na jejich dveře a žádali sůl výměnou za své obilí.

Jak sirdar Mingma vzpomíná, ani měření množství obilí a soli neprobíhalo fér. „Naše zrna se vždycky sypala jako hromádka do odměřovacího koše, kdežto sůl se pokaždé zarovnávala po rysku. Vykořistovali nás, protože zneužívali našich skromných podmínek. Nikdo z nás se proti tomuhle vydírání nikdy neozval.“

Vedle solných dolů měl Tibet také jedinečnou tradici ve sklizení soli přeléváním solných roztoků nasbíraných v solných dolech a jezerech do solných polí, kde nechával vodu odpařovat na slunci, dokud se nedokončila krystalizace. Tato starodávná technika výroby soli se v Tibetu zachovala od dynastie Tchang (618–907) dodnes.

Doma Šerповé obchodovali se zástupci jiných etnických skupin, hlavně Rájů, z nižších nepálských hor. Někteří Šerповé sestoupili z Khumbu do středně kopcovitých oblastí kolem Šorungu za výnosnějším výměnným obchodem, někdy přes Nepál až do Dárdžilingu, přibližně dvě stě kilometrů východně od Khumbu, k indické hranici. Z Dárdžilingu se tibetská sůl dostávala i do určitých částí severní Indie a Západního Bengálska.

Obchodování a zaměstnávání Šerpů v Dárdžilingu lze vysledovat až do osmdesátých let devatenáctého století. V knize z roku 1993 Stanley F. Stevens uvádí statistický údaj ze sčítání lidu v okrese Dárdžiling z roku 1901 – tehdy se uskutečnilo poprvé –, podle nějž tam tenkrát pobývalo 3 450 Šerpů.

Ačkoli několik přátel sirdara Mingmy odcházelo v prvních letech dvacátého století obchodovat do Dárdžilingu, on sám jen do Šorungu a dalších okolních pahorkatin Nepálu. Vzpomíná na svůj nejlepší výměnný obchod, kdy dostal za sůl pětinasobné množství obilí. Jeho přátelé, kteří došli do Dárdžilingu a jiných nízko položených oblastí Nepálu, pomalu zkoušeli nové možnosti obchodování s Tibetem, například se železem či luxusními západními hodinkami. Ty byly v Indii dostupné a mezi Tibetany velmi žádané.

Dárdžiling, vzdálený od Khumbu deset dní pochodu, získával na konci čtyřicátých let dvacátého století mezi Šerpy z Khumbu čím dál víc na oblibě jako „vysněná země“.

Toto vábení pramenilo z obchodních cest a úspěchů některých Šerpů v Dárdžilingu a dalších částech Západního Bengálska. Jako lákadla pro šerpskou mládež bohatě stačilo vyprávění o železnici, vozidlech, cizincích, dobrém jídle a lepším životním stylu. Proto mnoho Šerpů, mezi nimi i sirdar Mingma, uteklo z domova a hnalo se za štěstím v této indické horské osadě, kterou britští kolonizátoři pokládali za svou letní rezidenci.

Koncem čtyřicátých let dvacátého století odešel z domova společně s několika kamarády i tehdy devatenáctiletý sirdar Mingma. Pochodovali deset dnů a poprvé se ocitli v Dárdžilingu. (Dnes zabere cesta z Khumbu do Dárdžilingu po silnici tři až čtyři dny, protože mezi nimi neexistuje přímé spojení. Z Khumbu se musí nejprve do Káthmándú a odtamtud po dálnici k východní hranici Nepálu a pak ještě celý jeden den, než se dorazí do Dárdžilingu.) Sirdar Mingma vzpomíná na počátky svého působení

v Dárdžilingu. Nechal se zaměstnat jako nosič a dělník na železnici. Někteří jeho známí z řad Šerpů začali tahat rikši.

V životě sirdara Mingmy v Dárdžilingu nastalo mnoho vzrušujících zvratů. Po dvou letech v novém domově náhodně potkal skupinu dívek, které hovořily jazykem khumbuské oblasti.

Dal se s nimi do řeči a do jedné se hned zamiloval. Jmenovala se Pasang Diki Šerpka a stala se jeho ženou. Když jsme se sirdarem Mingmou dělali rozhovor, aktivně se ho účastnila a obsloužila nás čajem.

Podobně jako manželka ji přivábily pověsti o Dárdžilingu, a tak se tam s kamarádkami vypravila. Vesničané však měli výhrady k tomu, aby takhle cestovala svobodná děvčata, a proto se některé dívky převlékly za muže a zbytek cesty šlapaly jako páry.

Pasang Diki považuje za štěstí, že hned po příchodu do Dárdžilingu potkala sirdara Mingmu.

„Už tam byl zabydlený, měl pokoj v podnájmu a postačující denní mzdu,“ pochvalovala si.

Do roka se vzali a ve svém malém ráji začali vést šťastný romantický život. Sirdar Mingma se v Dárdžilingu seznámil také s Tändzinem Norkjäm Šerpou. Ten si již předtím udělal jméno na horolezecké scéně tím, že se několikrát pokusil se zahraničními týmy vylézt na Everest.

V roce 1953 zlezl vrchol Everestu se sirem Edmundem Hillarym a jeho sláva prudce vyletěla nahoru a spolu s ní i postavení a vliv v Dárdžilingu. Jelikož pocházel z khumbuské oblasti, nesmírně si vážil Šerpů, kteří přišli do Dárdžilingu. Mnoho z nich jej pokládalo již před zdárným výstupem z roku 1953 za zprostředkovatele práce. Měl už takovou pověst, že několik Šerpů vyhledávalo po příchodu do Dárdžilingu vysloveně jeho. Setkávali se s ním v naivní naději na lepší život, a přitom neměli ani páru o turistice a horolezectví. Díky tomuto spojení mezi Šerpy z Khumbu a práci v cestovním ruchu v Dárdžilingu se z tohoto města stalo poměrně neznámé centrum vzestupu Šerpů na nepálské horolezecké scéně.

Tändzin Norkjä skutečně našel několika Šerpům zaměstnání ve sféře turistiky a blaho krajanů žijících v Dárdžilingu mu leželo na srdci. Sirdara Mingmu dokonce zavedl do horolezecké školy v Kérale v jižní Indii a sám ho tam školil. Sirdar Mingma i jeho manželka vzpomínají, že byl Tändzin Norkjä velmi vstřícný. Po večerech náhodně navštěvoval Šerpy v dárdži-

lingském podnájmu, pokaždé poprosil o čaj a přitom si jednoduše ověřoval, jak se jim daří.

Sirdar Mingma si vybavuje první zkušenosti s vysokohorskou turistikou na místních vrcholech poblíž Dárdžilingu a na nepálské hoře Kangčendžanga (8 586 m), která se nachází na hranici mezi Nepálem a Indií. V té době vydělával čtyři indické rupie (v přepočtu 6,4 nepálské rupie čili 0,05 amerického dolaru), nepočítaje stravu a ubytování.

Během začátků ve vysokohorské turistice a horolezectví nosil teplou bundu, jedl dobré jídlo a spal ve stanu a nostalgicky vzpomínal na někdejší strádání doma a na obchodní stezku průsmykem Nangpa La do Tibetu.

Pochod ve velké nadmořské výšce s nákladem zboží na zádech mu připadal snadný, a přitom mu přinášel zisk. Uvědomoval si, jak je to dávno, co se stal horolezeckým šerpou, a kolik vody uplynulo od doby, kdy poprvé prošel průsmykem Nangpa La do Tibetu s ranci obilí na zádech.

Po sedmiletém pobytu v Dárdžilingu s manželkou a dvěma dcerami se mu začalo stýskat po domově. Rodiče stárli a po šerpských kupcích mu posílali vzkazy, aby se vrátil do Khumbu. Celou dobu věděl, že se z Dárdžilingu nikdy nestane jeho domov natrvalo, a navíc chtěl, aby dcery vyrůstaly v jeho vlasti. Někdy v polovině padesátých let – přesně si to už nepamatuje – s rodinou z Dárdžilingu odešli.

Tenkrát ještě nebyla hotova stavba první nepálské větší silnice a až do roku 1959 v zemi neexistovala veřejná autobusová doprava, a tak museli cestovat přes několik indických měst a do Nepálu vstoupit přes hraniční přechod Bírgaňdž. Toto nepálské město hraničí s Indií na jižních pláních a dnes je stále jednou z hlavních obchodních stanic. Odtud se rodina svezla na malém nákladáku do Káthmándú a potom pokračovala pěšky do Banepy, menšího města sousedícího na východě s údolím Káthmándú. Khumbu bylo od Banepy vzdálené čtrnáct dní chůze a sirdar Mingma si najal pár nosičů z řad Tamángů, kteří žili na nepálských pahorkatinách. Ti rodině pomáhali cestou s nákladem.

Po návratu sirdara Mingmy a jeho rodiny domů do vesnice Thame začal dřívější způsob života Šerpů procházet významnými změnami. Po úspěšném

výstupu na vrchol Everestu z roku 1953 oblast přitahovala expedice a ty zaměstnávaly několik Šerpů.

Khumbuská oblast také pomalu okoušela vysokohorskou turistiku. V padesátých letech, kdy sirdar Mingma ještě žil v Dárdžilingu a Čína stupňovala dohled nad Tibetem, se obchodní podmínky upravovaly tak, aby vyhovovaly čínským zájmům. Roku 1959 se Čína chopila úplné nadvlády nad Tibetem, dalajláma uprchl do Indie a krušné časy nastaly i tibetským a šerpským kupcům.

Vinou tohoto vývoje se obchodní činnost v Nangpa La takřka zastavila. Zhruba ve stejné době ovlivnil snadný přísun levnější indické soli poptávku po tibetské soli jak v Nepálu, tak v indických městech v pohraničí. Kromě toho čínsko-indická válka z roku 1962 silně ovlivnila dosavadní obchodní styky mezi Indií a Čínou, přičemž Šerповé sloužili jako most mezi nimi.

„Bezprostředně po mém návratu do Khumbu nastala v našem životě zásadní změna. Horolezectví a cestovní ruch se ukázaly jako náhrada za obživu, kterou nám předtím skýtal obchod,“ vysvětlil sirdar Mingma. „Když Čína uzavřela Tibet pro cizince, všechny expedice na Everest se přesunuly ze severní strany do Nepálu. Tak jsme se stali první generací khumbuských Šerpů, kteří se zapojovali do expedic na Everest. Znamenalo to postupnou změnu budoucnosti šerpské komunity a cestovního ruchu v Nepálu.“

V něm se blýskalo na lepší časy, když se země otevřela cizincům a začala vydávat víza, a sice po korunovaci krále Mahéndry z roku 1955. V Káthmándú se otvíraly první hotely pro turisty, v Khumbu se pomalu, ale jistě rozvíjela horolezecká činnost.

Inger Lisanevičová v časopiseckém rozhovoru, který nám poskytla v roce 2012, vzpomínala, jak král Tribhuvan, otec krále Mahéndry, až do začátku padesátých let pohotově odmítal veškeré nápady, jak v Nepálu rozjet cestovní ruch. „Nemáme cizincům co ukazovat. Nejsou zde pořádné silnice a nákupní střediska jako v Kalkatě,“ citovala krále.

Inger a její manžel Boris se s králem Tribhuvanem spřátelili během jeho pobytu v hotelu, který Lisanevič v Kalkatě provozoval. Král později Borise a Inger pozval do Káthmándú a oni se tam rozhodli usadit natrvalo. Když manželský pár přijel do Nepálu na začátku padesátých let, v Káthmándú nebylo k vidění ani deset automobilů a přes hory všechno přenášeli nosiči, protože Káthmándú nespojovala žádná sjízdná silnice.

Brzy potom, co manželé začali hotel Royal, vůbec první turistický hotel v Nepálu, v roce 1955 provozovat, cestovní kancelář Thomas Cook požádala, zda by mohli zařadit víza na pár dní pro tři skupiny turistů, kteří byli na cestě kolem světa na slavné výletní lodi *Caronia* britsko-amerického rejdářství Cunard Line. Předtím povolení ke vstupu do Nepálu nikdo nedostal, a proto Lisanevičovi žádost prodiskutovali s přáteli z vlády a zajistili, aby první návštěvníci jejich země obdrželi víza ihned po příjezdu. Mezitím již proběhla korunovace krále Mahéndry a prvním zahraničním turistům se dokonce dostalo královského přijetí.

Časopis *Life* otiskl 28. března 1955 článek, kde se psalo: „... do vzdáleného Nepálu konečně pronikl nezadržitelný příliv cestovního ruchu, který narušil mnohý svatostánek.“

Jakmile se v Nepálu zavedl cestovní ruch a probudil se celosvětový zájem o Everest, Šerpové z generace sirdara Mingmy dostávali příležitostnou práci v různých expedičních týmech. Mingma ji získával snáz, neboť již měl zkušenosti s vysokohorskou turistikou a horolezectvím z doby, kdy působil v Dárdžilingu. Podobně jako mnoho šerpů první generace, s nimiž jsme se setkali v Khumbu, několikrát vystoupal do čtvrtého tábora, ale nikdy nevyšel na vrchol.

V padesátých letech směli šerpsští průvodci a nosiči pouze do výškových táborů v blízkosti Jižního sedla. Zahraniční horolezci odtamtud pokračovali sami. Zajímavé je, že nikdo z první generace šerpů nevyjádřil přání vylézt na vrchol Everestu spolu s klienty. „Za našich časů nebyl výstup na vrchol Everestu nikdy naším prvořadým cílem. Ještě jsme nevěděli, co znamenají rekordy a proč jsou cizinci tolik posedlí zlézáním hor,“ sdělil nám sirdar Mingma. „Bohatě nám stačilo, že nám za práci platí.“

Mingma lezl na Everest a absolvoval několik dalších turistických tras po Nepálu do roku 1992, kdy s tím ve věku šedesáti dvou let skončil. Během kariéry sloužil několika expedičním skupinám jako vedoucí šerpský průvodce, a proto jej venkované označovali oprávněným titulem „sirdar“ (viz str. 49).

Pro první generaci šerpů, včetně sirdara Mingmy, role v postupně narůstajícím počtu expedic na Everest znamenala otevření nové cesty pro nadcházející generace. Expedice však nebyly ještě tak časté jako v následujících desetiletích, a tak se první generaci šerpů naskýtal příležitost k horolezec-

tví velmi omezeně. „Ne že by nás lákaly peníze. Coby nosiči jsme si vydělávali tolik, že jsme zajistili rodině potravu, oblečení a přístřeší. Spíš než peníze nás na expedicích přitahovalo teplé oblečení, boty a potrava,“ ujasnil sirdar Mingma.

Než činnost ukončil, zapojili se do horolezectví jeho synové Lhagpa Rita Šerpa a Kami Rita Šerpa. Starší z nich, Lhagpa Rita, je dnes uznávaný horolezec. Na kontě má již sedmnáct výstupů na Everest. Jako první Šerpa vylezl na nejvyšší vrchol na všech sedmi světadílech, což je výkon, který vešel ve známost jako „Koruna světa“ či „Sedm vrcholů“. Horolezectví se přestal věnovat v roce 2014 a s rodinou se usadil v Seattlu v USA. Nyní každou sezonu provozuje a organizuje expedice ze základního tábora. Kami Rita zdolal vrchol Everestu poprvé dva roky potom, co s tím otec praštil. V roce 2022 držel světový rekord dvaceti šesti úspěšných výstupů na Everest.

Chrabré činy jeho synů v horách sirdara Mingmu přiměly si uvědomit, jak rychle se situace ve velehorách vyvíjí – od časů, kdy sám procházel průsmykem Nangpa La na cestě do Tibetu, po lámání rekordů na Everestu a vrcholech všude po světě. Okomentoval to slovy: „Někdy se divím, jak se to všechno mohlo udát za jediný život.“

Dvaatřicetiletý Mingma David Šerpa má s veteránem sirdarem Mingmou společné dvě věci.

Za prvé, jak je patrné, to je jméno.

Za druhé jde o hory a horolezecké akce, které Mingma David dotáhl mnohem dál, než si generace sirdara Mingmy v době největší slávy vůbec dovedla představit.

Než Mingma David jako třicátník přestal lézt, měl na kontě zdolání všech čtrnácti osmitisícovek na světě, což dokázal v nejnižším věku. Navíc pokořil vrchol Everestu osmkrát a svět si ho pamatuje rovněž jako nezdolného účastníka první úspěšné zimní expedice na horu K2 (8 611 m) v Pákistánu z roku 2021.

Druhý nejvyšší vrchol světa je známý jakožto nepřátelská hora, která zabíjí každého čtvrtého horolezce, jenž si na ni troufne. Zimní expedice roku 2021, jíž se Mingma David zúčastnil, byla tak riskantní, že horolezecký průvodce a publicista Freddie Wilkinson v listu *New York Times* poznamenal, že to je „poslední velká cena výškového horolezectví“.

Na základě toho, čeho Mingma David stihl dosáhnout v tak mladém věku, si snadno domyslíme, že musel lézt od dětství. Přesto se horolezectví začal věnovat kupodivu až v sedmnácti. Stejně zajímavý je jeho přerod z typického školáka z vesnice daleko od Káthmándú, na úpatí Kangčhendžangy na dalekém východě Nepálu, v horolezce.

V roce 2007, kdy mu bylo sedmnáct, odešel o školních prázdninách po devátém ročníku z domovského Lelepu v okrese Tápledžung do Dárdžilingu. Alespoň byl rozhodnutý, že nikam jinam nepůjde.

Bylo to rok po skončení občanské války v Nepálu, kterou vyvolali maoisté, trvala deset let a vyžádala si život víc než sedmnácti tisíc lidí. Vzpomíná, jak v době, kdy během konfliktu přecházel z prvního na druhý stupeň základní školy, ta sloužila převážně jako semeniště maoismu. Ozbrojenci organizovali několikrát týdně kulturní pořady a schůze.

„Než válka v roce 2006 skončila, mé vzdělání výrazně ovlivnilo to, že kdykoli přišli maoisté a prováděli svou činnost, neměli jsme vyučování,“ konstatoval. „Byl jsem rád, když nám maoisté přestali zasahovat do výuky, protože jsem se v desáté třídě připravoval po návratu z Dárdžilingu na závěrečné zkoušky.“

Jedná se o klíčový mezník ve vzdělání a v Nepálu se mu také říká „železná brána“. Jde o základní kvalifikaci nezbytnou pro podřadnou kancelářskou práci a z kulturního hlediska lidé tento milník berou jako měřítko pro vlastnosti a schopnosti člověka: „Dokončil jsi školu?“ Pro Mingmu to tudíž znamenalo přelom, předpoklad toho, že se dokáže uživit, nebo dokonce bude moci uvažovat o dalším studiu.

Mingma David čestně slíbil rodičům, že se za necelé dva týdny vrátí domů a bude dál chodit do školy. Přibližně ve stejné době přijela na návštěvu k rodičům do Tápledžungu jeho starší sestra, žijící s manželem v Káthmándú. Když se vrátila do hlavního města, rodiče ji požádali, aby Mingmu Davida doprovodila na okresní úřad v Phunglingu. Odtud se měly jejich cesty rozdělit.

Vzdálená himálajská osada Lelep leží poblíž Kangčhendžangy, ale daleko od sjízdné silnice. V roce 2007 museli vesničané jít do Phunglingu kolem dvanácti hodin pěšky a odtud jet přes noc autobusem do Káthmándú.

Cestou do Phunglingu sestra Mingmovi navrhla, aby místo do Dárdžilingu jel s ní do Káthmándú. Jelikož to nemohl probrat s rodiči, musel se rozhodnout sám. V Dárdžilingu neměl žádný konkrétní plán, a tak bez vá-

hání souhlasil a nastoupil se sestrou do autobusu do Káthmándú. Bylo to poprvé, co se vezl ve vozidle. Celou noční jízdu snil o Káthmándú – o chrámech, ulicích, budovách, hotelech... a o lidech, které tam potká.

Sestra ho provázela po městě a dva týdny mu utekly jako voda. Bylo načase se vrátit domů a pokračovat v učení. Jenomže mu osud přichystal něco jiného. Země dělala po maoistické občanské válce dětské krůčky vstříc nové epoše a mnoho věcí se měnilo za pochodu.

V roce 2007 usilovala poslední hinduistická monarchie na světě o udržení pozice. Bouřící se strany, včetně maoistů, ji stůj co stůj chtěly svrhnout. Zatímco Mingma David bloumal se sestrou po ulicích Káthmándú, země se připravovala na volby do ústavodárného shromáždění, naplánované na následující rok. Za těchto okolností se do popředí dostávala touha po účasti na vládě, kterou mezi různými utlačovanými skupinami a komunitami po celé zemi rozdmýchala maoistická válka.

V kraji Teraj – na jižních planinách při hranicích Nepálu s Indií – již probíhaly a prudce narůstaly násilné protesty a zpáteční cesta Mingmy Davida do vzdálené vesnice Lelep vedla oblastí, kde to vřelo. Kvůli stávkám vyhlášeným několika skupinami požadujícími právo na zastoupení ve vládě se však život v Káthmándú zastavil, a proto Mingma David doma zmeškal postup do desátého ročníku. Vzдор protestům a demonstracím po celé zemi nemyslel na nic jiného než na slib, který dal rodičům a nesplnil.

Utekly tři měsíce a on se pomalu smiřoval s tím, že závěrečnou zkoušku nesloží. Život v Káthmándú mu pozvolna zevšedněl. Neměl co dělat, jediné pomáhat sestře s každodenními domácími pracemi a ráno a večer chodit na krátké procházky. Jednou v době oběda sestru navštívil vzdálený příbuzný, vysokohorský turistický průvodce. Mingmovi Davidovi z toho vplynulo první zaměstnání: dělat nosiče na turistické trase na Poon Hillu (3 210 m) u Pókhary.

Potom následovaly krátké túry po podobných trasách, hlavně v kopcovitých terénech nedaleko hory Annapúrna (8 091 m). Pak začal vydělávat kolem pěti tisíc rupií za akci.

Protože vychodil devět tříd, znal základy matematiky. Díky tomu povýšil na „účetního“; jinými slovy vedl evidenci výdajů. Na rozdíl od jiných no-

sičů se také obratně domlouval s cizinci obstojnou angličtinou a vyřizoval objednávky v restauracích.

Ale kdykoli vyrážel na túru v roli nosiče a podřadného účetního, zápasil se sebeúctou, neboť si vyčítal, že není ve škole a nedělá zkoušky. Prahla po něčem, co by mu dodávalo pocit, že má větší cenu. Hnán touto ctižádostí se v roce 2009 zapsal na soukromou školu v Káthmándú, aby mohl o rok později absolvovat zkoušku. Zároveň se ohlížel po příležitostech v horolezectví, tedy v odvětví, kde si již věřil, že má zkušenosti.

Spojil se s Dordžim Khatrim, tehdy již trojnásobným pokořitelem Everestu, jenž pocházel z Mingmova okresu Tápledžung. Mimoto byl Dordži Khatri blízkým přítelem Mingmových rodičů. Jelikož Mingma David neměl horolezecké zkušenosti ani výcvik, Dordži Khatri mu zařídil místo nosiče a pomocníka v kuchyni v rámci jedné ze svých expedic na Manáslu (8 156 m) v roce 2009.

Hora Manáslu v západním Nepálu je známa jako „zabijácká hora“. Toto označení si vysloužila vysoce technickou lezeckou cestou a smutně proslulou bilancí úmrtí.

„Byla to moje první příležitost v horách a pracovat jsem měl jenom po základní tábor,“ upřesnil. „Ale od samého začátku jsem věřil, že patřím výš.“

Právě tato víra v sebe sama mu na Manáslu vynesla výjimečnou a nebývalou šanci. Jeden z výškových nosičů v týmu v základním táboře onemocněl a nemohl vynést zásoby do prvního tábora. Mingma David vycítil příležitost a požádal Dordžiho Khatriho, jestli smí maroda zastoupit. Dordži Khatri se zdráhal, nicméně neměl na vybranou. Proto se Mingmy Davida zeptal, zda se na ten úkol cítí. Ten projevil sebedůvěru a nakonec se z toho kolem třetí hodiny v noci vyklubal jeho první vysokohorský výšlap do prvního tábora v nadmořské výšce 5 800 m.

Jak si vzpomíná, cestou mu byla zima a pociťoval osamělost. „Než jsme dorazili na místo, přes týden tam sněžilo, a tak všude ležela silná vrstva sněhu, ale potkal jsem jenom pár trhlin, takže jsem nemusel čelit nadměrnému nebezpečí. V tom úkolu jsem obstál na výbornou.“

První cesta do prvního tábora na Manáslu mu zabrala jen asi čtyři a půl hodiny, a navíc si jí získal důvěru Dordžiho Khatriho, rádce, který mu později ukázal zbytek horolezeckého světa.

Zpátky v Káthmándú stál před těžkým rozhodováním.

V první řadě se v roce 2010 pilně připravoval na zkoušku a současně se věnoval základnímu horolezeckému výcviku. Za druhé pátral po lepších lezeckých možnostech. Vláda vyhlásila rok 2011 za „rok cestovního ruchu“ s cílem přilákat do země milion zahraničních turistů. Mingmovi Davidovi se tím otevřela příležitost.

„Tenkrát jsem se ocitl na rozcestí. Kdybych neuspěl u zkoušek, měl jsem v záloze horolezectví a naopak. Ale každopádně mi v zájmu budoucnosti jedno z toho vyjít muselo,“ svěřil se.

Kdyby zkoušky nezvládl ani si neudržel místo v horolezectví, čekala by ho bezútešná budoucnost. Buď by si musel najít práci dělníka někde v přístavu, nebo pokračovat jako podřadný nosič posluhující vysokohorským turistům a horolezcům.

Rok nato mu zavolal rádce Dordži Khatri. Velká skupina aspoň dvaceti britských horolezců si rezervovala expedici na Everest z tibetské strany.

Společnost potřebovala na tuto výpravu najmout dokonce sedmdesát Šerpů, mezi nimi nosiče, kuchyňský personál a vysokohorské průvodce. Po přesvědčivém výkonu na Manáslu rok předtím Mingmu Davida místo neminulo.

Jako výškový šerpa měl slibnou možnost doprovázet klienty až na vrchol Everestu. (V dané expedici byl jeden šerpský průvodce oprávněn doprovázet na vrchol dva klienty – na rozdíl od tehdejší velmi rozšířené praxe pro každého klienta sjednat alespoň jednoho šerpu.)

Život zkouší lidi zvláštními způsoby. Kdyby Mingma David v tom roce lezl na Everest, opět by zmeškal zkoušky. Znova se ocitl na životní křižovatce. Učinil odvážné rozhodnutí a zamířil na sever do Tibetu.

Přeložil Pavel Dušek